

STORTINGET

Representantforslag 124 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Arild Hermstad, Ingrid Liland og Julie E. Stuestøl

Dokument 8:124 S (2025–2026)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Arild Hermstad, Ingrid Liland og Julie E. Stuestøl
om opprettelse av et antikorrupsjonsorgan**

Til Stortinget

Bakgrunn

Det siste årenes politikerskandaler viser at inhabilitet, uformelle nettverk utenfor diplomatisk kontroll og mulige korrupsjonsskandaler også er realiteten i Norge. Omfanget av enkeltsaker viser at dagens rutiner for habilitet og håndtering av økonomiske interesser rundt Norges mektigste ikke er gode nok. Norge mangler et system som systematisk beskytter demokratiet mot maktmisbruk.

I Norge er vi stolte av å være et tillitssamfunn. Men tillit er ikke et vern mot korrupsjon, det er et resultat av gode systemer som tåler innsyn. For å bevare denne tilliten trengs det i dag et transparent samfunn som forhindrer at personer som skal ivareta fellesskapets beste, kan skjule egeninteresser eller berike seg selv.

I 2006 implementerte Norge FNs konvensjon mot korrupsjon. Artikkel 6 slår fast at statene skal etablere organer som forebygger korrupsjon og styrker integritet i offentlig forvaltning. I dag har ikke Norge et slikt organ. Kontrollmekanismene i Norge setter som regel først inn etter at skaden har skjedd.

I 2021 fikk Justis- og beredskapsdepartementet overlevert utredningen «Foretaksstraff og korrupsjon» skrevet av advokat Knut Høivik. En av utredningens anbefalinger var som følger:

«Det skisseres et forslag om å innføre regulatoriske krav til antikorrupsjonsarbeid for større virksomheter og i offentlig sektor. Forutsetningen er at det opprettes et særskilt tilsynsorgan med spisskompetanse på anti-korrupsjon.»

Forslagsstillerne mener derfor at det er på tide at Norge etablerer et uavhengig, permanent organ som systematisk følger med på politikernes økonomi, forebygger interessekonflikter, fører tilsyn med lobbyvirksomhet og kontrollerer svingdørsatferd, og som sikrer at folkevalgte og regjeringsmedlemmer opererer transparent og etterrettelig. Organet må være en uavhengig statsmakt som sikrer åpenhet og tillit mellom folk og folkevalgte og beskytter integriteten i norske beslutningsprosesser.

Om den franske modellen

Den franske etaten La Haute Autorité pour la transparence de la vie publique (HATVP) ble etablert i 2013, som et svar på en rekke korrupsjonssaker som hadde foregått over lengre tid i Frankrike. I løpet av sitt tiårige virke har etatens initiativ og etterforskninger resultert i at ti franske statsråder i ulike regjeringer har måttet gå, etter at det ble oppdaget at de hadde misbrukt sin posisjon.

Mandatet til HATVP er følgende:

- å forhindre interessekonflikter for sentrale myndighetspersoner
- å inspisere eventuelle endringer i nettoformuen til myndighetspersoner i løpet av tjensteperioden (som et tiltak mot svindel)
- å avdekke feilaktige eller uredlige erklæringer om interessekonflikt eller eiendeler fra myndighetspersoner

- å føre tilsyn med «svingdørsatferd» blant tidligere og nåværende myndighetspersoner
- å føre tilsyn med lobbyvirksomhet

Etaten henter inn detaljerte opplysninger om økonomien og formuen til parlamentarikere, regjeringsmedlemmer og høytstående embetspersoner (inkludert deres nærstående) før tiltredelse og når perioden/ansettelsen er ferdig. Organet fungerer som en antikorruptjonsetat, som undersøker om det er grunnlag for å si at noe er straffbart eller på en annen måte etisk problematisk. Dersom etaten identifiserer slike funn, kan materialet overleveres til relevant juridisk myndighet. I norsk sammenheng vil dette ofte være Økokrim.

I Norge har man per i dag ikke en tilsvarende funksjon: hverken politiet, Tolletaten, Finanstilsynet, Sivilombudet, domstolene eller kontroll- og konstitusjonskomitéen har som sitt mandat å forhindre korrupsjon, ettersom disse organene tar grep i etterkant av et mistenkt overtramp. Internasjonale erfaringer, inkludert fra Frankrike, viser at et slikt statlig organ kan både forhindre og avdekke at myndighetspersoner misbruker sine stillinger.

Et norsk antikorruptsjonsorgan må være tilpasset norske forhold. For å sikre reell uavhengighet fra regjeringen kan en plassering etter modell av Riksrevisjonen og EOS-utvalget være hensiktsmessig. Et organ som kontrollerer maktutøvelse, må stå over hverdagslig politisk påvirkning og ha et eget budsjett, slik at kontrollen blir troverdig.

På bakgrunn av dette mener forslagsstillerne at regjeringen må sette ned et utvalg for å utrede muligheten til å opprette et uavhengig antikorruptsjonsorgan. Utvalget bør se nøye på erfaringer fra andre land, for eksempel Frankrike.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen innen utgangen av 2026 sette ned et utvalg for å utrede opprettelse av et norsk antikorruptsjonsorgan. Organet skal være politisk uavhengig og ha eget budsjett.

12. februar 2026

Arild Hermstad

Ingrid Liland

Julie E. Stuestøl

